

(повна назва факультету)

(повна назва кафедри)

на здобуття освітнього ступеня

(назва освітнього ступеня)

на тему: «Обґрунтування шляхів підвищення рентабельності діяльності підприємства, на прикладі ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА»

Виконав(ла): студент(ка) IV курсу, групи БМ-41
спеціальності 073 Менеджмент

(шифр і назва спеціальності)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Факультет економіки та менеджменту
(повна назва факультету)
Кафедра менеджменту та адміністрування
(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Сороківська О.А.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

« 7 » лютого 2025 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

на здобуття освітнього ступеня бакалавра
(назва освітнього ступеня)

за спеціальністю 073 «Менеджмент»
(шифр і назва спеціальності)

студенту Кічулі Тетяні Сергіївні
(прізвище, ім'я, по батькові)

Тема роботи Обґрунтування шляхів підвищення рентабельності діяльності підприємства, наприкладі ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА»

Керівник роботи Гарматюк Оксана Олегівна, к.е.н., доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджені наказом ректора від «07» лютого 2025 року № 4/7-84

2. Термін подання студентом завершеної роботи 10 червня 2025 р.

3. Вихідні дані до роботи звіти про фінансові результати, бухгалтерські баланси, дані затрат виробництва, інші документи господарської діяльності підприємства

4. Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити)

Вступ Розділ 1 Теоретичні основи забезпечення рентабельності діяльності підприємства

Розділ 2 Аналізування рентабельності діяльності ТОВ «ОСП Корпорація Ватра»

Розділ 3 Напрями підвищення рентабельності діяльності ТОВ «ОСП Корпорація Ватра»

Розділ 4 Безпека життєдіяльності, основи охорони праці

Висновки

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень, слайдів)

Основні техніко-економічні показники ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» за 2022-2023 рр.

Структура операційних витрат, Динаміка показників прибутку, Динаміка витрат, Показники

рентабельності продукції, основних фондів, оборотних коштів та рентабельності

виробництва. Дані обчислень показників рентабельності капіталу. Динаміка показників

рентабельності реалізації. Розрахунок суми прогнозних капіталовкладень. Прогнозні

економічні показники. Переваги впровадження системи BAS ERP. Прогнозні початкові

витрати на впровадження інформаційної системи управління BAS ERP. Прогнозні показники

економічної ефективності використання програмного продукту BAS ERP.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Безпека життєдіяльності, основи охорони праці	Окіпний І.Б., к.т.н., доцент		

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Вступ	березень 2025 р.	виконано
2	Розділ 1 Теоретичні основи забезпечення рентабельності діяльності підприємства	березень 2025 р.	виконано
3	Розділ 2 Аналізування рентабельності діяльності ТОВ «ОСП Корпорація Ватра»	квітень 2025 р.	виконано
4	Розділ 3 Напрями підвищення рентабельності діяльності ТОВ «ОСП Корпорація Ватра»	травень 2025 р.	виконано
5	Розділ 4 Безпека життєдіяльності, основи охорони праці	травень 2025 р.	виконано
6	Висновки	червень 2025 р.	виконано
7	Бібліографія	червень 2025 р.	виконано

Студент

(підпис)

Кічула Т.С.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Гарматюк О.О.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Кічула Т. «Обґрунтування шляхів підвищення рентабельності діяльності підприємства, на прикладі ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА»

Кваліфікаційна робота бакалавра: 65 сторінок, 15 рисунків, 8 таблиць, 27 літературних джерел.

Об'єкт дослідження – виробничо-господарська діяльність ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА».

Предмет дослідження - процес формування рентабельності підприємства.

Метою роботи є пошук шляхів підвищення рентабельності діяльності ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА».

Методи дослідження: системний аналіз, спостереження, синтез, порівняння, логічний, графічний, табличний.

У роботі проведено обґрунтування шляхів підвищення рентабельності діяльності ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА». Зокрема, викладено пропозиції щодо впровадження виробництва освітлювальних приладів для медичних установ як напрям зростання рентабельності підприємства, а також заходи щодо підвищення рентабельності діяльності ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» за рахунок удосконалення управління бізнес-процесами підприємства на основі використання ERP-систем.

Результати роботи можуть бути впроваджені у діяльності ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА».

Ключові слова: рентабельність підприємства, види показників рентабельності, чинники формування рентабельності, напрями підвищення рентабельності підприємства.

SUMMARY

Kichula T. "Justification of ways to increase enterprise profitability: LLC "OSP Corporation Vatra" as a case study".

Bachelor's qualification work: 65 pages, 15 figures, 8 tables, 27 literary sources.

The subject of investigation is the production and economic activity of "OSP Corporation Vatra".

The subject of investigation is the process of forming the profitability of the enterprise.

The aim of the work is to find ways to increase the profitability of LLC "OSP Corporation VATRA".

Research methods: system analysis, observation, synthesis, comparison, logical, graphic, tabular.

The work provides a justification of ways to increase the profitability of LLC "OSP Corporation VATRA". In particular, proposals are made for the introduction of the production of lighting devices for medical institutions as a direction for increasing the profitability of the enterprise, as well as measures to increase the profitability of the activities of LLC "OSP Corporation VATRA" by improving the management of the enterprise's business processes based on the use of ERP systems.

The results of the work can be implemented in the activities of LLC "OSP Corporation VATRA".

Keywords: enterprise profitability, types of profitability indicators, factors of profitability formation, directions of increasing enterprise profitability.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	9
1.1 Наукове підґрунтя сутності показників рентабельності підприємства та їх класифікації.....	9
1.2 Напрями забезпечення зростання рентабельності діяльності підприємств	
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗУВАННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ОСП КОРПОРАЦІЯ ВАТРА».....	19
2.1 Характеристика роботи досліджуваного підприємства світлотехнічної галузі.....	19
2.2 Оцінка показників рентабельності ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА».....	26
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ОСП КОРПОРАЦІЯ ВАТРА».....	35
3.1 Впровадження виробництва освітлювальних приладів для медичних установ як напрям зростання рентабельності підприємства.....	35
3.2 Заходи щодо підвищення рентабельності діяльності ТОВ «ОСП КОРПОРАЦІЯ ВАТРА» за рахунок удосконалення управління бізнес-процесами підприємства на основі використання ERP-систем.....	43
РОЗДІЛ 4 БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ, ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ.....	52
4.1 Долікарська допомога при шоку.....	52
4.2 Розробка раціональної діяльності та створення сприятливих умов трудового колективу.....	55
ВИСНОВКИ.....	59
БІБЛІОГРАФІЯ.....	62

ВСТУП

Актуальність теми роботи. У непростих умовах сьогодення перед підприємствами дуже гострою постає проблеми забезпечення належного рівня рентабельності їх діяльності. Рентабельність відноситься до тих важливих показників, за допомогою яких можна провести оцінювання ефективності таких різноманітних аспектів діяльності як використання активів, капіталу, забезпечення визначеного рівня продаж, вкладення інвестицій, а також прибутковості продукції. На підставі аналізу цих показників формується уявлення щодо ефективності використання різноманітних ресурсів, а також загальної діяльності підприємства. Забезпечення високої рентабельності дозволяє підприємству досягати фінансової стабільності функціонування, створює передумови для успішного досягнення стратегічних цілей розвитку.

Об'єкт дослідження – виробничо-господарська діяльність ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА».

Предмет дослідження - процес формування рентабельності підприємства.

Метою роботи є пошук шляхів підвищення рентабельності діяльності ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА».

Методи дослідження: системного аналізу, синтезу, спостереження, порівняння, логічний, графічний, табличний, інші.

Інформаційною базою дослідження є наукові розробки з питань рентабельності роботи підприємств, нормативно-правові акти, документи фінансової звітності, Статут підприємства, дані виробничої діяльності товариства, ресурси Інтернет тощо.

Наукова новизна роботи полягає у тому, що у ній викладено пропозиції щодо впровадження виробництва освітлювальних приладів для медичних установ як напрям зростання рентабельності підприємства, а також заходи щодо підвищення рентабельності діяльності ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» за

рахунок удосконалення управління бізнес-процесами підприємства на основі використання ERP-систем.

Структура й обсяг кваліфікаційної роботи. Робота включає вступ, 4 розділи, висновки, бібліографію та додатки. Загальний обсяг роботи – 65 сторінок комп'ютерного тексту. У роботі подано 8 таблиць, 15 рисунків, бібліографію із 27 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Наукове підґрунтя сутності показників рентабельності підприємства та їх класифікації

У ринковій економічній системі вирішальне значення відводиться забезпеченню рентабельності функціонування підприємства. При цьому рентабельність виступає як показник прибутковості підприємства, відображаючи співвідношення прибутку та понесених підприємством певних видів витрат. Це відносний показник, що може бути використаний для цілей порівняння ефективності діяльності, який характеризує рівень дохідності, прибутковості, вигідності [1].

Загалом показники рентабельності більш повно, ніж прибуток, відображають кінцеві результати діяльності компанії, оскільки їх величина висвітлює співвідношення фактичних значень із використаними ресурсами чи затратами. Якщо сума прибутку відображає абсолютний ефект від визначеної діяльності, то рентабельність призначена давати характеристику ступеня цієї ефективності, а саме відносний рівень прибутковості роботи підприємства чи випущеної й реалізованої продукції. Рентабельність – показник, який дозволяє сформулювати уявлення щодо достатності одержаного прибутку із врахуванням інших деяких величин, які впливають на отримані результати фінансово-господарської діяльності підприємства. У процесі визначення показника рентабельності здійснюється співвідношення прибутку із чинниками, які мають найбільш значний вплив на його одержання, такими як: доходи, витрати, капітал, вкладені ресурси [1].

У процесі дослідження сутності рентабельності (прибутковості) слід відмітити різноманітність поглядів щодо тлумачення даного терміну. Слід зауважити, що трактування, подані різними науковцями, значно відрізняються

між собою. Зокрема, деякі наукові підходи щодо визначення поняття рентабельності, які були виділені Єпіфановою І.Ю. та Гуменюк В.С., наведено на рис. 1.1.

Рисунок 1.1 – Наукові підходи щодо визначення поняття рентабельності (прибутковості) підприємства (згідно джерела [1])

Як зазначає науковець Антонюк Р.Р., рентабельність (прибутковість) підприємства слугує економічною багатогранною, комплексною категорією, що відзначається відомими параметрами обсягів, якості, наявного потенціалу. Застосування комплексу показників рентабельності діяльності компанії може достатньо повно характеризувати уже досягнуту, а також перспективну її

результативність. На основі проведеного дослідження показників оцінки прибутковості підприємств також створюються передумови для подальшого розроблення програм галузевого розвитку [2].

Важливу роль відіграє аналізування рентабельності, що полягає у здійсненні дослідження рівня та динаміки показників рентабельності, які виступають як відносні показники фінансової результативності функціонування підприємства. Основні етапи дослідження показників рентабельності підприємств відображено на рис. 1.2.

Рисунок 1.2 – Етапи дослідження показників рентабельності підприємства
(сформовано автором)

У сучасних наукових джерелах - як вітчизняних, так і зарубіжних, застосовується досить велика кількість показників рентабельності, що здатні характеризувати прибутковість роботи підприємств, виходячи із різних позицій. Згідно підходу С.Б. Довбні та О.Г. Пендика, показники рентабельності пропонується об'єднувати за ознаками, що наведені на рис. 1.3.

Рисунок 1.3 - Види показників рентабельності за їх призначенням (сформовано на основі [3])

Виконуючи роль узагальнюючого показника, що дає інформацію щодо економічної ефективності виробничо-господарської діяльності, рентабельність висвітлює рівень ефективності спожитих ресурсів, таких як трудові, матеріальні, фінансові, а також рівень організації виробництва й праці, процесів управління, якісні й кількісні результати реалізації продукції, особливості можливостей для забезпечення розширеного відтворення діяльності, здійснення економічного стимулювання працівників [4].

Деякі класифікаційні ознаки показників рентабельності підприємства, що, зокрема, висвітлені у праці Єпіфанової І.Ю., Гуменюк В.С., відображено на рис. 1.4).

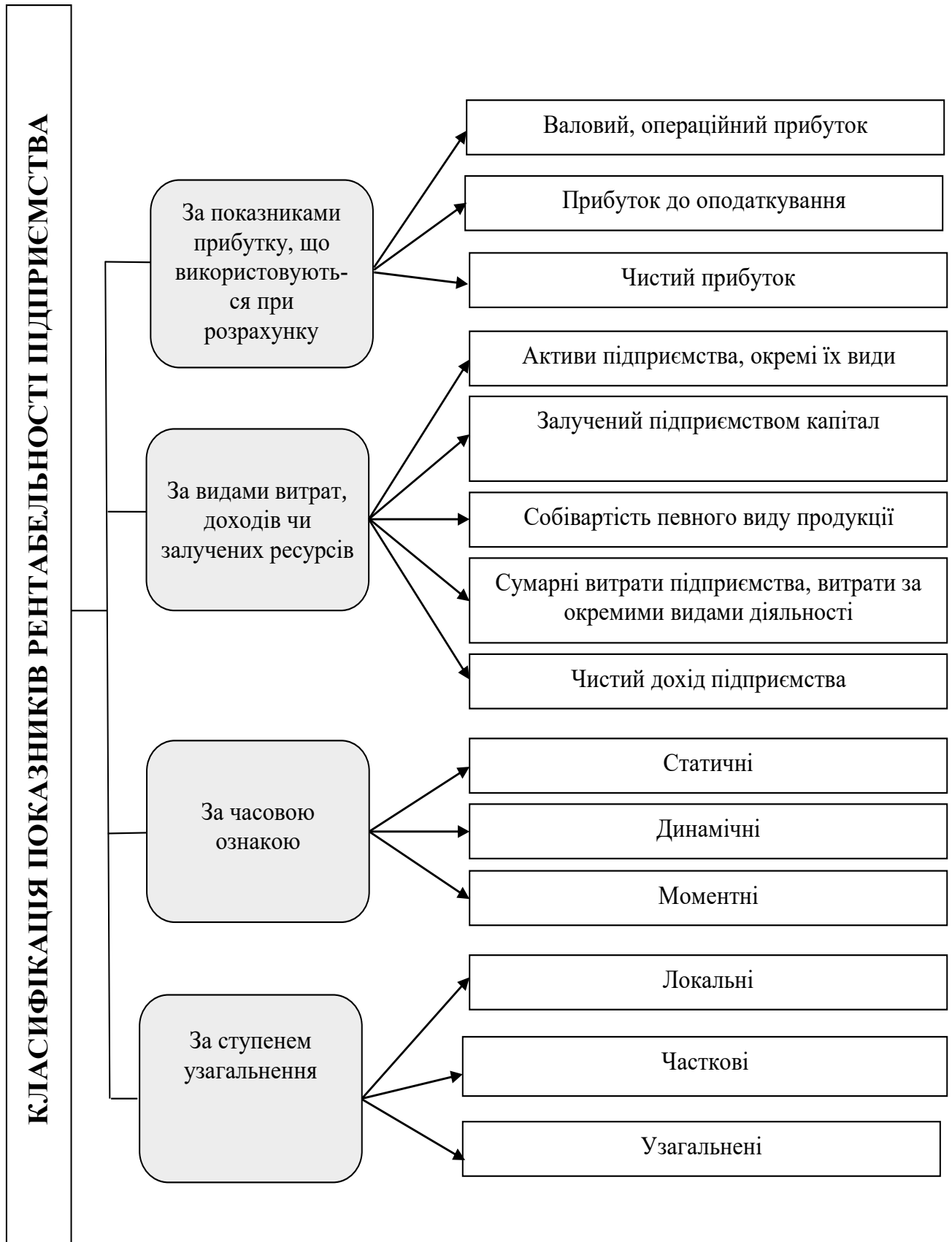

Рисунок 1.4 – Деякі класифікаційні ознаки показників рентабельності підприємства (розроблено автором з урахуванням [1])

Крім названих вище, у науковій літературі виділяються також й інші позиції щодо класифікації показників рентабельності.

1.2 Напрями забезпечення зростання рентабельності діяльності підприємств

Забезпечення рентабельної діяльності підприємств вимагає проведення ідентифікації напрямів та резервів її підвищення. Важливе значення при цьому відводиться розробленню політики управління рентабельністю. Необхідно зазначити, що це є складним і багаторівневим процесом, який потребує значної уваги з боку менеджерів та наявності певного фінансування. Проте результатом даного процесу виступає стабільний розвиток підприємства та зростання ефективності його діяльності.

На процес формування прибутку та відповідно показників рентабельності впливає рівень доходу підприємства, який, зокрема, залежить від ціноутворення на продукцію та послуги, а також динаміки виробництва й реалізації продукції, які визначаються ринковими попитом і пропозицією. При цьому важливо здійснювати грамотну побудову договірних відносин компанії із її клієнтами, вміти здійснювати вибір оптимальної цінової політики.

Потенційні можливості забезпечення рентабельної діяльності визначаються не лише наявністю сукупності певних ресурсів, а й рівнем поєднання різних видів складових елементів, їх наявною структурою. Усе це визначає наявну у підприємства конкурентоздатність, його ринкову стійкість, і впливає на можливість отримання прибутку в майбутньому періоді. На можливості забезпечення достатніх значень показників рентабельності чинять вплив якість кадрового потенціалу й управління активами, структура капіталу, платоспроможність підприємства та інші фактори. Вони є важливими для потенційних інвесторів, власників компанії, так як визначають перспективи розвитку підприємства у ринкових умовах. Слід зауважити, що на формування

прибутковості підприємств впливають специфічні особливості їх роботи, що зумовлені особливостями галузі й ресурсів, які використовуються.

Завданням кожного підприємства у сучасних умовах є вірно сформована цінова стратегія, а також встановлення оптимального обсягу виробництва. Слід враховувати, що за рахунок збільшення обсягу реалізації товарів фірма може отримати ефект виробничого левериджу, що досягається внаслідок зменшення суми постійних витрат, які припадають на одиницю продукції (послуги).

Одним із важливих напрямів досягнення збільшення рентабельності діяльності підприємства виступає зниження собівартості продукції та послуг, що стає можливим завдяки:

- скорочення витрат підприємства, що спрямовуються на забезпечення його потреб у матеріалах, паливі, енергоносіях, тощо;
- скорочення величини складських і транспортних витрат;
- впровадження нових сучасних технологій, зростання технічного рівня виробництва, підвищення рівня механізації, автоматизації виробництва;
- удосконалення організації виробництва;
- покращення використання робочого часу тощо [7].

Важливим елементом організації виробництва є раціонально функціонуюча система матеріально-технічного забезпечення, збалансована діяльність якої гарантує постійне забезпечення компанії усіма видами матеріальних ресурсів. До основних завдань даного напрямку слід віднести наступні [8]:

- визначення потреби фірми та її окремих структурних підрозділів в матеріальних ресурсах;
- організація раціональної доставки матеріальних ресурсів на підприємство;
- дослідження ефективності використання джерел забезпечення матеріальними ресурсами;
- розроблення заходів, що сприятимуть покращенню використання матеріалів, сировини, а також відходів виробництва;

- раціональне використання матеріальних ресурсів;
- правильна організація зберігання матеріальних ресурсів фірми;
- визначення оптимальних обсягів постачання матеріально-технічних ресурсів;
- розроблення економічно обґрунтованих нормативів запасів;
- налагодження ефективного контролю за станом запасів;
- уникнення утворення понаднормативних матеріальних запасів тощо.

Досить важлива роль у забезпеченні зростання рентабельності відводиться систематичному вивченню постачальників сировини й напівфабрикатів. Підвищення надійності, злагоженості роботи постачальників, точності та безперервності роботи безпосередньо впливає на забезпечення ефективного функціонування підприємства. При цьому у процесі формування стратегії вибору постачальників слід здійснювати дослідження альтернативних варіантів їх роботи з урахуванням основних критеріїв, що повинні до них висуватися.

Слід зауважити, що вимоги щодо оцінки постачальників повинні бути сформовані підприємством з використанням інформації служби матеріально-технічного постачання, а також при цьому можуть бути використані послуги зовнішніх консультаційних фірм. Важливе значення для збільшення рентабельності відіграє підтримання існуючої клієнтської бази, а також пошук нових клієнтів. Успішна та безперебійна роботи постачальників впливає на прибутковість роботи підприємства та здатна сприяти його стабільному розвитку.

Важливого значення на сьогоднішній день у забезпеченні високої рентабельності діяльності відіграє якість товарів (послуг), що пропонуються підприємством. У результаті підвищення рівня якості й конкурентоспроможності продукції компанії отримуються наступні результати: товари і послуги набувають вищої привабливості для споживачів, так як вони можуть повніше задовольняти потреби споживача; реалізація конкурентоспроможної продукції забезпечує одержання стабільного доходу

підприємству; зростання якості призводить до підвищення конкурентоспроможності продукції на ринку, що призводить до підвищення іміджу й становища підприємства на ринку;

- забезпечується позитивний вплив на ефективність господарювання.

Важливу роль у нарощуванні прибутку компанії та відповідно зростанні рентабельності відіграє продуктивність праці персоналу. Основні шляхи підвищення рентабельності діяльності шляхом покращення використання ресурсів праці, наведені у праці Усатюк В.В. та Мартиненко В.П., відображені на рис. 1.5.

Рисунок 1.5 - Основні шляхи підвищення рентабельності діяльності шляхом покращення використання ресурсів праці (розроблено на основі джерела [7])

Підприємство для подальшого нарощування рентабельності повинно уміти задля досягнення оптимального ефекту раціонально реінвестувати прибуток, що був одержаний у попередніх періодах.

У результаті порівняння рівнів рентабельності різних суб'єктів господарювання можна робити висновок щодо ефективності їх роботи. Така практика формування рентабельності обумовлює диференціацію результатів економічної доцільності роботи підприємств. Рентабельно працюючі суб'єкти господарювання володіють можливістю подальшого скорочення собівартості продукції, підвищення продуктивності праці, зростання ефективності виробництва у цілому. Отже, рівень рентабельності розглядається у якості важливого інструмента ефективності роботи підприємства, що здатний забезпечувати максимальну наближеність цін на продукцію (послуги) до суспільно необхідного рівня витрат.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗУВАННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ОСП КОРПОРАЦІЯ ВАТРА»

2.1 Характеристика роботи досліджуваного підприємства світлотехнічної галузі

ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» спеціалізується на виконанні робіт по проектуванню, конструюванню, а також виготовленню освітлювальних приладів, виходячи на ринок з ефективною, енергоекономною, комфортною продукцією. На даний час це найбільший виробник світлотехніки на пострадянському просторі, який здатен повністю забезпечити потреби України у промисловій світлотехніці. Більше 60% своєї продукції товариство поставляє на експорт.

Дане світлотехнічне виробниче підприємство розміщене у Тернопільській обл., місті Тернопіль, по вулиці Микулинецькій, буд. 46.

Дата заснування товариства – 8 липня 2005 року.

Функції директора ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» виконує Василь Васильович Щиренко.

Код ЄДРПОУ даного товариства – 33680115.

Обсяг статутного капіталу ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» складає 2 млн. 692 тис. грн.

Основний вид діяльності ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» - це здійснення виробництва електричного освітлювального устаткування. Також підприємство згідно його Статуту здатне:

- виконувати різноманітні електромонтажні роботи;
- здійснювати посередницьку діяльність у галузі торгівлі товарами широкого асортименту;
- проводити оптову торгівлю побутовими електротоварами, а також електронною апаратурою побутового призначення;

- реалізовувати через спеціалізовані магазини роздрібну торгівлю побутовими електротоварами;
- здійснювати діяльність, що стосується інжинірингу, геодезії, геології;
- надавати послуги технічного консультування у вище зазначених сферах тощо.

Розглянемо історію розвитку ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» [12].

ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» було засноване в місті Тернопіль у 1957 році як державне підприємство «Електроарматура». Починаючи з 1971 року, воно здійснювало діяльність як виробниче об'єднання, з 1988 року – науково-виробниче об'єднання, з 1996 року – відкрите акціонерне товариство, а з 2006 року – ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА».

При даному підприємстві:

- у 1977 році було створено «ВПКТІсвітло», що спеціалізувалося на удосконаленні технологій, що використовуються при виробництві світлотехнічної продукції;
- у 1992 році - Український світлотехнічний інститут, який здійснював випробовування і сертифікацію світлотехнічних виробів й електротехніки.

Починаючи з 1965 р., дане підприємство здійснило повну переорієнтацію на випуск світлотехнічного обладнання. У цей період було розроблено й освоєно виробництво світильників, що використовуються для потреб хімічної і гірничорудної промисловості. Із 1971 р. було налагоджене виробництво різноманітних побутових світильників, зокрема: люстр, бра, торшерів, настільних ламп. У 1975 р. було розпочато випуск пускорегулюючих апаратів, а у 1978 р. - виробництво потужних прожекторів. Починаючи з 1982 року, було започатковане виробництво інструменту, оснастки, а також технологічного обладнання.

На початку третього тисячоліття підприємством було повністю оновлено номенклатуру продукції, освоєно випуск багатьох типів прожекторів, сучасних світильників, що використовуються у різноманітних сферах промисловості й громадських місцях.

ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» має значний науково-технічний потенціал. Воно здатне на високому технічному рівні здійснювати розроблення, підготовку виробництва світлотехнічної продукції, освоєння нової техніки.

У процесах розробки нових технологічних процесів та засобів технологічного оснащення задіяна служба головного технолога, а також налагоджена співпраця у даній сфері із спеціалізованими вітчизняними й закордонними організаціями.

Значну увагу досліджуване товариство приділяє такому напрямку як розроблення й налагодження випуску освітлювальних приладів на основі використання світлодіодів, що відзначаються енергоефективністю. Уся продукція підприємства є сертифікованою у системах УкрСЕПРО, а також низки зарубіжних центрів сертифікації. За міжнародним стандартом ISO 9001 сертифікована система управління якістю на даному виробництві.

В 2006 році підприємство налагодило випуск світлодіодних конструкцій, що входять до складу освітлювальних приладів, а у 2010 році запустило виробництво друкованих плат для світлодіодних матриць.

Із 2018 року як окремий напрям було налагоджене виробництво обладнання, що використовується для забезпечення освітлення аеродромів, а також їх злітно-посадкових смуг.

ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» багато разів ставало переможців тендерів на важливі державні замовлення. Наприклад, воно здійснювало виготовлення освітлювальних приладів, що використовуються у Палаці культури «Україна», Національній опері України, сесійній залі ВРУ у Києві та ін. До сучасних виконаних проектів товариства належать: Миколаївський морський порт - зерновий термінал та маслоекстракційний завод, коксохімічне виробництво у Кривому Розі, киснево-комресорний цех Запоріжсталі та інші.

Підприємство виготовляє освітлювальні прилади, що з позитивного боку зарекомендували себе при їх використанні на таких об'єктах:

- шахтах, рудниках;
- металургійних комбінатах;

- підприємствах, що здійснюють видобуток та переробку газу, нафти;
- різноманітних хімічних заводах;
- об'єктах транспортної інфраструктури;
- текстильних фабриках;
- підприємствах і харчової промисловості.
- спортивних спорудах зокрема, стадіонів, а також відкритих просторів на значній площі, які освітлюються за допомогою прожекторів;
- вуличному й парковому освітленні;
- логістично-складських комплексах;
- агропродуктовій галузі;
- офісному освітленні;
- освітленні бомбосховищ тощо.

ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» задіяне у роботі спеціалізованих виставок, воно організовує світлотехнічні конференції, проведення яких ставить за мету донесення інформації про споживчі властивості світлотехнічних виробів до їх безпосередніх споживачів.

Основні фінансово-економічні показники ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» за 2022-2023 рр. відображені у табл. 2.1.

Таблиця 2.1 - Основні техніко-економічні показники ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» за 2022-2023 рр.

Показники	2022 р.	2023р.	Відхилення показника у 2023 р. до 2022 р.	
			абсолютне	відносне
1	2	3	4	5
Чистий дохід від реалізації продукції та наданих послуг (тис. грн.)	91022	187683	96661	106,2

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4	5
Собівартість реалізованої підприємством продукції (тис. грн.)	73349	148595	75246	102,6
Валовий прибуток (тис. грн.)	17673	39088	21415	121,2
Інші операційні доходи (тис. грн.)	6428	7885	1457	22,7
Адміністративні витрати (тис. грн.)	13264	24631	11367	85,7
Витрати на збут (тис. грн.)	4560	7287	2727	59,8
Інші операційні витрати (тис. грн.)	5501	7656	2155	39,2
Прибуток від операційної діяльності (тис. грн.)	776	7399	6623	853,5
Інші доходи (тис. грн.)	-	8	-	-
Фінансові витрати (тис. грн.)	25	37	12	48
Інші витрати (тис. грн.)	-	309	-	-
Прибуток до оподаткування (тис. грн.)	751	7061	6310	840,2
Чистий прибуток (тис. грн.)	585	5673	5088	869,7
Чисельність працюючих (осіб)	351	330	-21	-5,6
Виробіток на 1-го працівника (тисяч грн./особу)	259,3	568,7	309,4	119,3
Середньорічна вартість ОФ (тис. грн.)	48613,5	46359,5	-2254	-4,6
Фондовіддача	1,87	4,05	2,18	116,6
Фондомісткість	0,53	0,25	-0,28	-52,8
Сума дебіторської заборгованості за товари, роботи й послуги (тис. грн.)	26405	16124	-10281	-38,9
Сума кредиторської заборгованості за товари, роботи й послуги (тис. грн.)	13571	11191	-2380	-17,5

Аналізуючи основні техніко-економічні показники, якими відзначалося функціонування ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» за 2022-2023 рр., можна відмітити дуже значне зростання обсягів отриманого цим світлотехнічним підприємством чистого доходу від реалізації продукції, приріст якого за

останній досліджуваний рік становив аж 96 млн. 661 тис. грн., що у 2,06 разів перевищувало значення 2022 року. Це пояснюється відновленням обсягів роботи підприємства після різкого спаду, що виник у зв'язку із початком повномасштабної війни у нашій країні.

Собівартість реалізованої продукції цього товариства відзначалася подібною тенденцією зміни, а саме зростанням у 2023 році на 75246 тис. грн., або на 102,6%. Фінансові результати роботи ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» у досліджуваному періоді нарощувалися, що є позитивним.

Чисельність працюючих товариства зросла у 2023 році знизилася на 21 особу, або на 5,6%, що було в основному викликано процесами мобілізації населення до ЗСУ. Виробіток на 1-го працівника ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» у 2023 році зріс аж на 309,4 тис. грн./особу, або на 119,3%, на що вплинуло нарощування обсягів виробництва й збуту, а також скорочення чисельності працівників.

У 2023 році спостерігалось падіння значення середньорічної вартості основних засобів ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» на 2 млн. 254 тис. грн., або на 4,6%, що є негативним.

Поряд з цим ефективність використання основних фондів у 2023 значно зросла, про що засвідчує зростання фондівіддачі на 2,18, або на 116,6%, а також зниження фондомісткості на 0,28, або на 52,8%, що говорить про позитивні зміни ефективності використання основних фондів досліджуваної світлотехнічної компанії.

Кошти, що перебували у формі дебіторської заборгованості ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» за товари, послуги, роботи у 2023 році порівняно з 2022 роком зменшилися на 10 млн. 281 тис. грн., або на 38,9%, що засвідчує процес покращення розрахунків з дебіторами компанії. Величина кредиторської заборгованості по розрахунках що придбані товариством товари, роботи й послуги при цьому за досліджуваний період також суттєво впала - на 2 млн. 380 тис. грн., або на 17,5%.

Графічне відображення структури операційних витрат ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» у 2022 році наведено на рис. 2.1.

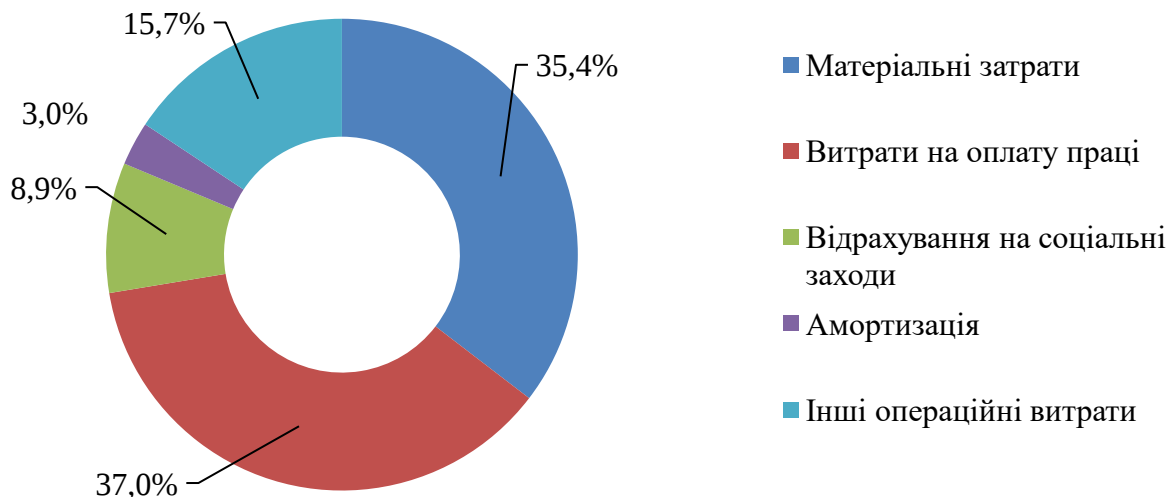

Рисунок 2.1 – Структура операційних витрат ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» у 2022 році

Згідно даних цього рисунку, у структурі операційних витрат ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» у 2022 році найбільша частка належала витратам на оплату праці – 37,0%.

Досить значною була також частка матеріальних витрат – 35,4%. Інші операційні витрати займали 15,7% від загальної величини операційних витрат товариства, відрахування на соціальні заходи – 8,9%.

Витрати на амортизацію при цьому становили найменшу частку операційних витрат (3,0%).

Структура операційних витрат ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» у 2023 році зображена на рис. 2.2.

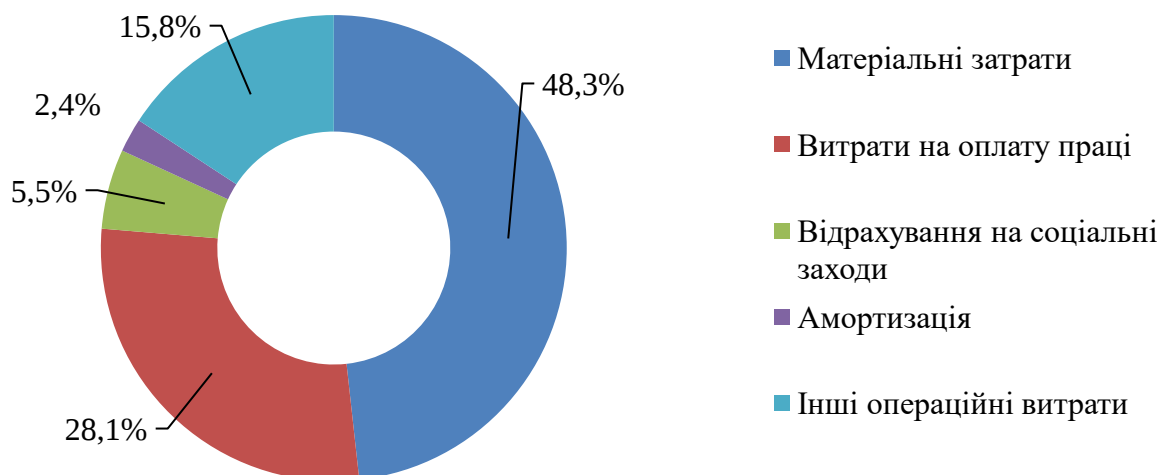

Рисунок 2.2 – Структура операційних витрат ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» у 2023 році

Як видно з рис. 2.2, у 2023 році у структурі операційних витрат ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» відбулися суттєві зміни.

Зокрема, домінуючу частку у даній структурі стали займати матеріальні витрати – 48,8%, причому приріст їх частки у структурі становив 12,9%. Частка витрат на оплату праці у структурі операційних знизилася на 8,9%, частка відрахувань на соціальні заходи впала на 3,4%, витрат на амортизацію – на 0,6%, а зміна інших операційних витрат була незначною і виражалася у прирості їх частки на 0,1%.

2.2 Оцінка показників рентабельності ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА»

Оцінка показників рентабельності ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» передбачає попередньо проведення аналізу показників прибутку та затрат підприємства.

Динаміку показників прибутку ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» у 2021-2023 рр. графічно відображено на рис. 2.3.

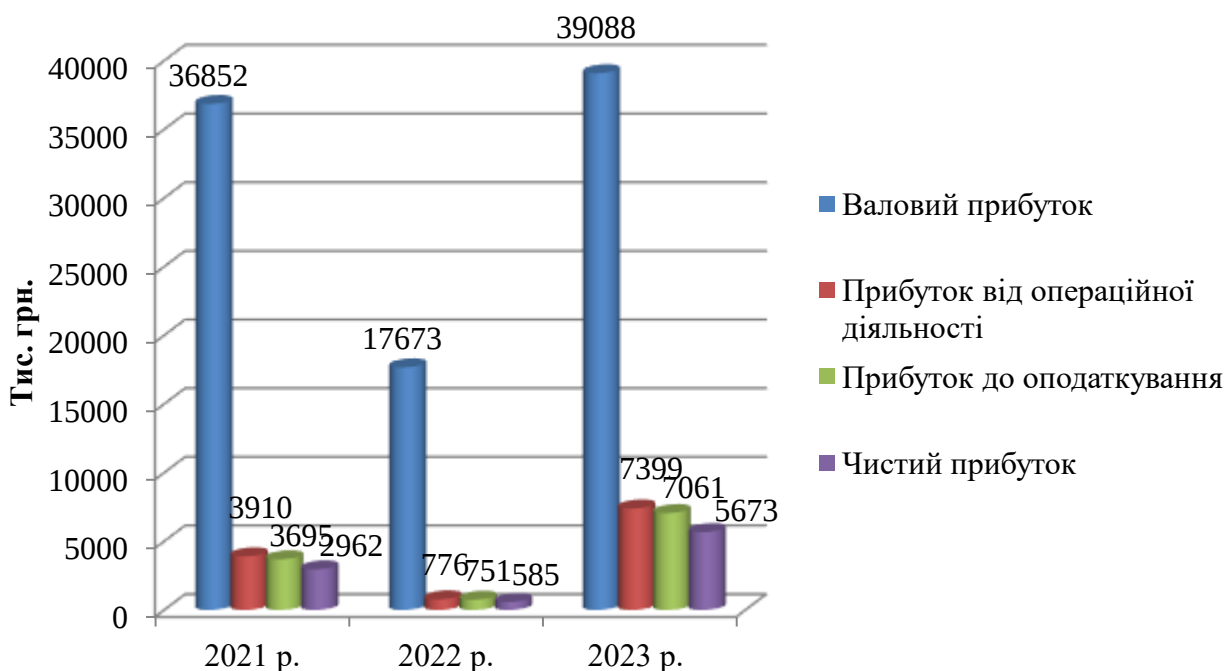

Рисунок 2.3 – Динаміка показників прибутку ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» у 2021-2023 рр.

За даними рис. 2.3, сума валового прибутку ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» у 2021 році становила 36 млн. 852 тис. грн., проте у 2022 році вона вже різко впала - на 19 млн. 179 тис. грн., а у наступному році – зросла на 21 млн. 415 тис. грн. Різке падіння даного показника у 2022 році пояснюється різким скороченням обсягів реалізації продукції, що спостерігалось у зв'язку з початком повномасштабної війни в Україні.

Прибуток від операційної діяльності даного світлотехнічного підприємства різко впав у 2022 році – на 3 млн. 134 тис. грн., проте у наступному періоді вже зріс на 6 млн. 630 тис. грн., тобто приблизно у 9,53 рази. Аналогічною тенденцією відзначалися зміна показників прибутку до оподаткування та чистого прибутку, значення яких у 2023 році зросли відповідно на 6 млн. 310 тис. грн. та 5 млн. 88 тис. грн., що є позитивним.

Дані аналізу динаміки витрат ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» за 2022-2023 роки показано у табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Динаміка витрат ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» у 2022-2023 роках, тис. гривень

Показники	2022 р.	2023р.	Відхилення показника у 2023 р. до 2022 р.	
			абсолют-не	відносне
Собівартість реалізованої продукції (послуг)	73349	148595	75246	102,6
Адміністративні витрати	13264	24631	11367	85,7
Витрати на збут	4560	7287	2727	59,8
Інші операційні витрати	5501	7656	2155	39,2
Фінансові витрати	25	37	12	48,0
Разом витрат	96699	188206	91507	94,6

Згідних даних табл. 2.2, у 2023 р. собівартість реалізованої продукції і послуг ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» значно зросли, а саме на 75 млн. 246 тис. грн., або на 102,6%, що було викликане нарощуванням обсягів виробництва продукції за вказаний період. Слід зазначити, що нарощування суми витрат підприємства у 2023 році було характерне для усіх їх видів.

Важливим напрямом оцінювання рентабельності підприємства є аналіз таких показників:

- рентабельності продукції;
- рентабельність основних фондів;
- рентабельність оборотних коштів;
- рентабельність виробництва.

Вихідні дані й результати обчислення вище перерахованих показників наведено в табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Показники рентабельності продукції, основних фондів, оборотних коштів та рентабельності виробництва ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» за 2022-2023 роки

Показники	2022 р.	2023р.	Відхилення показника у 2023 р. до 2022 р.	
			абсолют-не	відносне
1. Чистий прибуток, тис. грн.	585	5673	5088	869,7
2. Прибуток до оподаткування, тис. грн.	751	7061	6310	840,2
3. Прибуток від операційної діяльності, тис. грн.	776	7399	6623	853,5
4. Сума витрат операційної діяльності, тис. грн.	96699	188206	91507	94,6
5. Середньорічна вартість ОФ, тис. грн.	48614	46360	-2254	-4,6
6. Середньорічна сума оборотних коштів, тис. грн.	60144	71766	11622	19,3
7. Середньорічна сума вартості основних фондів та оборотних коштів, тис. грн. (п.6 + п.7)	108758	118126	9368	8,6
5. Рентабельність продукції (п.3: п.4), %	0,8	3,9	3,1	-
6. Рентабельність основних фондів (п.3: п.5), %	1,6	16,0	14,4	-
7. Рентабельність оборотних коштів (п.1: п.6), %	1,0	7,9	6,9	-
8. Рентабельність виробництва (п.2 : п.7), %	1,2	6,0	4,8	-

Згідно даних табл. 2.3, у 2023 р. порівняно з 2022 р. спостерігалася позитивна динаміка показників рентабельності продукції, оборотних фондів, основних фондів і рентабельності виробництва ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА», на що найбільш відчутно вплинуло зростання різних видів прибутку даного товариства.

У рамках проведення обчислення показників рентабельності капіталу ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» розрахуємо величину рентабельності власного та сукупного капіталу досліджуваного товариства. Рентабельність власного капіталу дає змогу оцінити, чи ефективно товариство використовувало власний капітал задля отримання прибутку. Для його знаходження скористаємося такою формулою:

$$Р_{вк.} = ЧПр / ВКсер, \quad (2.1)$$

де $Р_{вк.}$ - рентабельність власного капіталу товариства;

$ЧПр$ – чистий прибуток товариства;

$ВКсер$ – середня величина власного капіталу товариства.

Рентабельність сукупного капіталу ($Р_{ск}$) товариства розрахуємо із використанням наступної формули:

$$Р_{ск} = ЧПр / СКсер, \quad (2.2)$$

де $Р_{ск}$ - рентабельність сукупного капіталу;

$СКсер$ – середнє значення величини сукупного (загального) капіталу.

Вихідні дані та результати розрахунку показників рентабельності капіталу «ОСП Корпорація ВАТРА» за 2022-2023 роки відображені у табл. 2.4.

Таблиця 2.4 – Дані обчислень показників рентабельності капіталу ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» за 2022-2023 роки

Показники	2022 р.	2023р.	Відхилення показника у 2023 р. до 2022 р.	
			абсолют-не	відносне
1. Чистий прибуток товариства (тис. грн.)	585	5673	5088	869,7
2. Середньорічне значення власного капіталу (тис. грн.)	72707	75736	3029	4,2
3. Середньорічне значення сукупного капіталу (тис. грн.)	108874	118166	9292	8,5
4. Рентабельність власного капіталу (%) п. 1/п.2	0,8	7,5	7,0	-
5. Рентабельність сукупного капіталу (%) п. 1/п. 3	0,5	4,8	4,3	-

Згідно даних табл. 2.4 видно, що рентабельність власного капіталу ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» у 2023 році значно зросла, а саме на 7%. Показник рентабельності власного капіталу цього світлотехнічного підприємства у 2022 році становив 0,8%, а 2023 році – 7,5%. Така динаміка свідчить про суттєве підвищення ефективності використання власного капіталу корпорації. Також позитивними змінами відзначався у 2022-2023 рр. показник рентабельності сукупного капіталу.

Так, якщо кожна гривня, що було вкладена в загальний капітал ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА», у 2022 р. дала цьому підприємству 0,5 коп. чистого прибутку, а у 2023 році – вже 4,8 коп., що є позитивним. Вище зазначені зміни рентабельності власного й загального капіталу корпорації зумовлена насамперед дуже відчутним збільшенням отриманого нею чистого прибутку в останньому досліджуваному періоді. Зростання значень показників

рентабельності капіталу свідчить про збільшення ефективності управління капіталом, забезпечення зростання рівня прибутковості підприємства.

У процесі аналізування рентабельності роботи ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» важливим є також дослідження рентабельності продажів. При цьому доцільно використати різні її показники залежно від того, який вид прибутку використовується при здійсненні розрахунків.

Зокрема, валова рентабельність продажів відображає відсоткову частку, яку займає валовий валового прибуток у сумі виручки від реалізації даного світлотехнічного товариства. Для його знаходження використаємо формулу:

$$Рр.вал. = ПРвал. \times 100\% / ЧДр., \quad (2.3)$$

де Рр.вал. - валова рентабельність продажів;

ПРвал. - величина валового прибутку підприємства;

ЧДр. – чистий дохід від реалізації.

Проведемо обчислення показника валової рентабельності продажів ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» у 2022 та 2023 роках:

$$Рр.вал._{2022 \text{ р.}} = 17673 \times 100\% / 91022 = 19,4\%;$$

$$Рр.вал._{2023 \text{ р.}} = 39088 \times 100\% / 187683 = 20,8\%.$$

Рентабельність реалізації за операційним прибутком – це величина, яка свідчить про те, скільки грошових одиниць операційного прибутку корпорації припадає на одну грошову одиницю отриманого нею чистого доходу. Розрахунок цього показника може бути здійснений за формулою:

$$Рр.оп. = ПРоп. \times 100\% / ЧДр., \quad (2.4)$$

де ПРоп. – прибуток, отриманий від операційної діяльності товариства.

$$Pr.op.2022p. = 716 \times 100\% / 91022 = 0,8\%;$$

$$Pr.op.2023p. = 7399 \times 100\% / 187683 = 3,9\%.$$

Позитивна динаміка рентабельності реалізації, що обчислена за операційним прибутком, говорить про збільшення обсягу операційного прибутку, що був згенерований кожною гривнею продажів.

Рентабельність реалізації, розрахована за чистим прибутком - це показник прибутковості, що дає уявлення щодо обсяг даного виду прибутку, який принесений кожними 100 гривень чистого доходу. Для обчислення цього показника застосуємо формулу:

$$Pr.чп. = ПРч \times 100\% / ЧДр., \quad (2.5)$$

де ПРч – чистий прибуток підприємства.

Обчислимо значення рентабельності реалізації ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА», розрахованої за чистим прибутком, у 2022 та 2023 роках:

$$Pr.чп.2022p. = 585 \times 100\% / 91022 = 0,6\%;$$

$$Pr.чп.2023p. = 5673 \times 100\% / 187683 = 3,0\%.$$

Отже, у 2023 році значення рентабельності реалізації ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА», розрахованої за чистим прибутком, значно зросла. У 2023 році кожна гривня продажів компанії згенерувала 0,03 грн. чистого прибутку.

Використання вище названих показників рентабельності продажів дає можливість охарактеризувати такий важливіший аспект діяльності досліджуваної компанії як ефективність реалізації основної продукції, що формується на основі оперативної та стратегічної діяльності компанії.

Показники рентабельності реалізації ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» у їх динаміці за 2022-2023 роки графічно відображені на рис. 2.4.

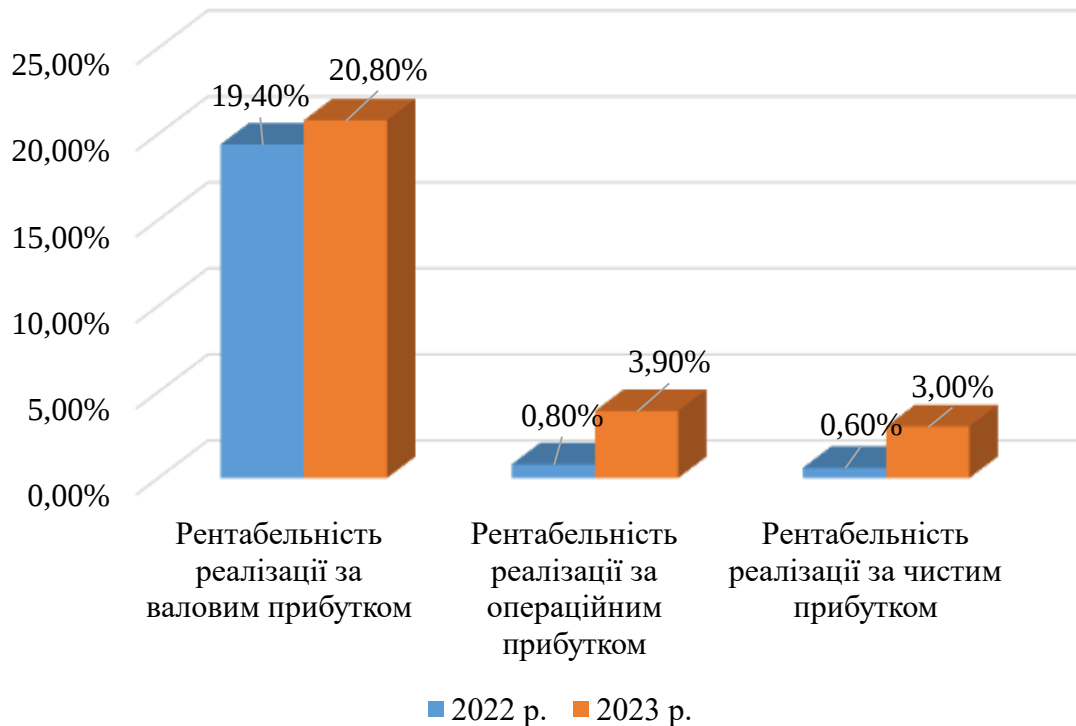

Рисунок 2.4 – Динаміка показників рентабельності реалізації ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» за 2022-2023 роки

Згідно даних рис. 2.4 , у 2023 році практично усі показники рентабельності реалізації ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» стрімко зростали, що говорить про значне зростання величини валового, операційного та чистого прибутку товариства при нарощуванні обсягів реалізації її продукції.

Отже, загалом у 2023 році можна відмітити підвищення рівня прибутковості роботи ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА», про що засвідчують зміни усіх видів досліджуваних показників рентабельності, що є позитивною тенденцією діяльності даного світлотехнічного підприємства.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ОСП КОРПОРАЦІЯ ВАТРА»

3.1 Впровадження виробництва освітлювальних приладів для медичних установ як напрям зростання рентабельності підприємства

Перспективним напрямом досягнення зростання рентабельності підприємства ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА», на нашу думку, є впровадження виробництва освітлювальних приладів для медичних установ. Потрібно враховувати, що функціонування будь-якого медичного закладу повинне бути зорієнтоване на надання допомоги й турботи про хворих, а це також передбачає створення комфортних умов перебування, включаючи вибір освітлення.

Приклад застосування світильників у медичних закладах відображено на рис. 3.1.

Рисунок 3.1 - Застосування світлових приладів у медичних закладах

При цьому ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» необхідно враховувати, що процесі формування світлової картини в медичних установах слід брати до уваги як функціональну, так і психологічну складові. При цьому потрібно

обов'язково передбачити безпечне застосування усіх типів освітлювального обладнання. Правильне освітлення в сучасній лікарні повинне не лише забезпечувати потрібний рівень видимості для персоналу й пацієнтів, а й формувати атмосферу захищеності, спокою та благополуччя, що допоможе хворим легше переживати очікування в черзі та формувати їх сприятливий психологічний стан. Для працівників медичних установ правильне освітлення дозволить бути більш сконцентованими.

Слід зауважити, що старі лікарні та поліклініки в нашій країні майже завжди відзначалися недостатньою освітленістю. Ще з радянських часів тягнеться тенденція залишати у напівтемряві коридори медичних установ. При цьому не враховується, що недостатньо освітлені коридори в приміщеннях схильні викликати у людини тривогу, а для медичних установ неефективне світлове середовище просто не допустиме.

Багато організацій медицини мають встановлені десятки років тому старі стельові світильники, причому значна частина непрацюючих ламп в них не замінюється. Необхідно відмітити, що маніпуляційні й кабінети лікарів здебільшого вже мають більш якісне освітлення, проте і воно часто є недостатнім для комфортної роботи персоналу. Отже, часто така атмосфера у лікарні не здатна формувати в пацієнтів почуття захищеності, а провокує їх додаткове занепокоєння, що є негативним. Медичний персонал при цьому не має належних умов для якісного надання медичних послуг.

ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» потрібно орієнтуватися на те, що сучасні приватні клініки намагаються забезпечити набагато кращу ситуацію з рівнем освітлення, аніж державні. Нові медичні установи є набагато світлішими та просторішими. На даний час невід'ємним елементом їх холів здебільшого стають підвісні чи вбудовані світильники, які відзначаються великими розмірами, і це повинно бути враховано при створенні асортименту освітлювальних приладів для медичних установ, який буде формуватися ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА».

Також пропонуємо виробляти досліджуваному товариству світлодіодні панелі для освітлення коридорів медичних закладів. Дуже важливим є вибудовувати світлову картину медичного закладу згідно сучасних вимог. Візуальний дизайн медичних приватних установ на даний час просунувся досить далеко. Коридори у них повинні бути чисті й добре освітлені, реєстратура оснащена красивою стійкою. При цьому доповнивши загальний затишок лікувального закладу правильно підібраним освітленням, можна одержати цілком привітне приміщення, що не викликає відчуття лікарні.

При виробництві ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» світлових приладів для медичних закладів також слід враховувати, що коридорне освітлення може бути забезпечене завдяки застосуванню світлодіодних панелей чи стельових світильників. Зразок освітлювального рішення коридору медичного закладу зображено на рис. 3.2.

Рисунок 3.2 – Освітлювальне рішення коридору медичного закладу

Отже, існує нагальна потреба у використанні грамотно побудованого освітлення медичного закладу. Приміщення, що мають помірно високі стелі, може бути оснащені одним рівнем світла – верхнім заливаючим, а у випадку

наявності великого холу дані джерела світла можуть бути доповнені настінними світильниками.

Загальне оформлення інтер'єрів, що використовується в сучасних медичних установах, має бути одночасно лаконічним, але і стильним та не скочуватися до радянського формату. Підбираючи яскравість джерел світла, ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» повинна обирати їх з врахуванням комфортності перебування працівників та пацієнтів медичних закладів протягом тривалого часу при штучному освітленні. При цьому оптимальна колірна температура повинна складати 4200-4500 К. Світловий потік має не перевищувати 1000 лм. У випадку природного зношування ламп і необхідності їх заміни на нові лампи важливо забезпечувати дотримання такої ж потужності й температури світла, яка була в попередників, щоб не порушувати світлової картини та не створювати зорового дискомфорту в приміщенні.

Пропонуємо ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» також випускати світлові прилади для освітлення процедурних і маніпуляційних кабінетів, у яких значуща роль відводиться використанню місцевого освітлення, що забезпечить можливість точності дій персоналу при проведенні медичних процедур. Для даних цілей необхідно застосовувати спрямоване освітлення, а самі освітлювальні прилади повинні бути розташовуватися так, щоб ними було зручно управляти. При цьому доцільно передбачати можливість виробництва продукції, що включатиме наступне використання:

- верхнє заливаюче світло, яке представлене люстрами, що мають матові розсіювачі, та характеризується теплими відтінками (у діапазоні 2700-3500 К). Застосування такого світлового рішення забезпечить затишність приміщення та довірливу атмосферу контакту між лікарем та його пацієнтами;

- локальне світло, що може бути забезпечене використанням настільних ламп. Крім того, над оглядовою кушеткою часто може бути розташоване додаткове настінне джерело світла.

Враховуючи це, оснащення робочих місць медичних сестер зазвичай вимагає використання декількох видів світильників – як стаціонарних, так і

переносних, а над кушеткою встановлюється світильник бра на струбціні. При цьому повинна бути забезпечена висока яскравість лампочок, які встановлені у такі прилади, що вдвічі можуть вдвічі перевищувати показники верхнього освітлення.

Випуск ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» освітлювальних приладів для медичних установ може включати освітлення для хірургічних кабінетів, яке є найбільш яскравим. Для забезпечення точності роботи хірурга, акуратності у його роботі окрім декількох світильників може знадобитися комплекс спеціальних медичних прожекторів. Вони можуть мати потужність світла до кількох десятків тисяч люмен. Всередині операційних при цьому підтримується і фонове освітлення, яке може становити як сотні, так і тисячі люмен. Товариству «ОСП Корпорація ВАТРА» у процесі налагодження випуску світлових приладів у медичних закладах слід брати до уваги і те, що навколо операційного столу в операційній лікарні задля зручності роботи асистуючого персоналу доцільно забезпечити створення спеціальної безтіньової зони. Це може бути забезпечено, зокрема, використанням лінійних світильників, які над головою медперсоналу формують замкнутий контур, або трековими системами із джерелами, що характеризуються ретельно вивіреними кутами світіння, Приклад вигляду сучасного освітлення, що використовується в операційній лікарні, зображено на рис. 3.3.

Рисунок 3.3 – Сучасне освітлення операційної лікарні

Необхідно враховувати, що центрі приміщення світлові прилади повинні забезпечувати яскраве та спрямоване освітлення, у той час навколо воно буде більш м'яким, розсіяним, проте не контрастним. Важливим для ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» є врахування того, що при проведенні операцій у лікарні необхідно використовувати джерела світла, які здатні забезпечувати найбільш достовірне передавання кольору.

Досліджуване підприємство також здатне забезпечувати випуск світлових виробів для оснащення палат, у яких перебувають пацієнти. Світильники, які будуть використовуватися у таких приміщеннях, повинні забезпечувати освітлення, що є заспокійливим і теплим.

Слід зауважити, що ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» при налагодженні випуску світильників для медичних установ повинне дотримуватися вимоги використання ламп, які характеризуються мінімальним коефіцієнтом пульсації. Оптимальними можна вважати моделі, які мають показник 7 відсотків або нижчий, що забезпечуватиме візуальний комфорт. Значне мерехтіння світла сприятиме зростанню зорової напруги для персоналу медичного закладу, воно може викликати у людей додаткове втомлення, головний біль, дратівливість, провокувати інші небажані стани людей.

Отже, правильне освітлення сприяє повнішому виконанню місії будь-якого медичного закладу – це створити умови для якісного надання послуг, де людина може відчувати себе комфортно та під захистом. А це досягається не лише завдяки високій репутації клініки й професіоналізму працюючого у ній персоналу, але й позитивній атмосфері, що забезпечується завдяки гарному освітленню, що здатне підвищувати настрій, загальний тонус, коли пацієнт сильніше прагне до одужання.

Розрахунок суми прогнозних капіталовкладень ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА», що зумовлені впровадженням випуску світильників для медичних установ, наведено у табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Розрахунок суми прогнозних капіталовкладень ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» на впровадження випуску світильників для медичних установ

Вид витрат	Сума витрат, тис. грн.
1. Вартість придбання обладнання	2426,3
2. Транспортно-заготівельні витрати	121,3
3. Затрати на монтаж	55,8
4. Затрати на проведення налагоджувальних робіт	48,5
5. Інші види	37,5
Всього	2689,3

Згідно даних табл. 3.1, обсяги прогнозних капіталовкладень ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» на впровадження випуску світильників для медичних установ будуть становити 2689,3 тис. грн.

Прогнозуємо, що виробництво та продаж споживачам світильників для медичних установ дадуть змогу ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» досягнути збільшення обсягів реалізованої продукції (ОРпр). Для розрахунку приросту даних обсягів доцільно використати формулу:

$$\text{ОРпр} = \text{ЧДб} \times \text{Вз}, \quad (3.1)$$

де ЧДб – чистий дохід, одержаний ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» від збуту продукції, що була реалізована у базовому періоді;

Вз – прогнозний відсоток зростання чистого доходу ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» від продажу продукції після впровадження виробництва світильників для медичних закладів. Прогнозуємо, що цей показник становитиме 3%.

Підставивши дані у формулу (3.3), проведемо обчислення:

$$\text{ОРпр} = 187683 \times 3\%/100\% = 5630,5 \text{ тис. грн.}$$

Отже, приріст обсягів реалізованої продукції ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА», що буде отриманий компанією від виробництва світильників для медичних установ, складатиме 5 млн. 630,5 тис. грн.

Нами було проведено обчислення прогностичних фінансових результатів ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» від впровадження виготовлення освітлювальних приладів для медичних установ (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 – Прогнозні економічні показники ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» від впровадження виготовлення освітлювальних приладів для медичних установ

Назва показника	Значення показника
Процент зростання чистого доходу від реалізації продукції, %	3,0
Зростання суми чистого доходу від реалізації продукції (тис. грн.)	5630,5
Сума витрат на виробництво й реалізацію продукції (тис. грн.)	4222,5
Додатковий операційний прибуток (тис. грн.)	1408
Податок на прибуток (тис. грн.)	309,7
Додатковий чистий прибуток (тис. грн.)	1098,3
Рентабельність продажів (%)	19,5
Рентабельність продукції (%)	33,3
Рентабельність інвестицій (%)	40,8
Термін окупності інвестицій (простий), років	2,4

Згідно отриманих нами даних розрахунків, додатковий операційний прибуток ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» від виготовлення освітлювальних приладів для медичних установ складатиме 1 млн. 408 тис. грн., а сума додатковивого чистого прибутку становитиме 1 млн. 98,3 тис. грн.

Рентабельність продажів при реалізації даної пропозиції становитиме 19,5%, рентабельність продукції - 33,3%, рентабельність інвестицій - 40,8%, а простий термін окупності інвестицій дорівнюватиме 2,4 року, тобто 2 роки 4,8 місяці, що говорить про доцільність її прийняття.

3.2 Заходи щодо підвищення рентабельності діяльності ТОВ «ОСП КОРПОРАЦІЯ ВАТРА» за рахунок удосконалення управління бізнес-процесами підприємства на основі використання ERP-систем

Сучасні розробки у сфері інформаційних технологій відкривають перед ТОВ «ОСП КОРПОРАЦІЯ ВАТРА» можливості значного підвищення ефективності своєї роботи. З цією метою пропонуємо застосувати у роботі даної компанії клас програмних продуктів під назвою Enterprise Resource Planning (ERP-систем), який є універсальним, охоплює усі бізнес-процеси, включаючи виробництво, персонал, фінанси, клієнтів та ін. Дані програмні продукти призначені інтегрувати як зовнішню, так і внутрішню інформацію, яка потрібна для діяльності організації. Вони є достатньо гнучкими й здатними швидко адаптуватися до зміни потреб ринку та відповідно раціонально використовувати власні ресурси.

ERP-системи слугують інтегрованими програмними рішеннями, що використовуються у ході управління основними бізнес-процесами, що використовуються на підприємстві. Завдяки їх використанню формується єдина інформаційна платформа, що дозволяє забезпечити координацію дій різних структурних підрозділів організації.

Сутність ERP-систем дозволяють розкрити її наступні характеристики:

- забезпечення інтеграції, так як ERP-системи здатні об'єднувати наявні в компанії підрозділи у спільній базі даних, а це забезпечує досягнення узгодженості інформації, виключення дублювання, мінімізацію ризику виникнення помилок;
- здійснення автоматизації процесів складання звітів, нарахування заробітної

плати, управління запасами, завдяки чому знижуються витрати часу та ресурсів;

- гнучкість, оскільки дані системи можуть бути адаптовані до потреб конкретного підприємства, галузевих вимог, масштабу роботи;

- прозорість, так як керівництво у режимі реального часу володіє доступом до даних, що дає змогу приймати оперативні й обґрунтовані рішення.

Модель ERP наведено на рис. 3.4.

Рисунок 3.4 - Модель ERP

Перевагами ERP-систем є:

- єдина платформа, що забезпечує уніфікований доступ до інформації для всіх підрозділів;
- ефективне управління, яке покращує координацію між відділами;
- прискорення процесів - автоматизація повторюваних задач уможливорює економію часу.

До недоліків ERP-систем можна віднести тривалість і складність впровадження, а також потребу здійснення навчання персоналу. На даний час дані системи - основа для ефективного управління підприємствами, що здійснюється в умовах динамічного ринку та глобалізаційних процесів. Їх впровадження сприяє прийняттю якісних управлінських рішень, дозволяє

забезпечити високу конкурентоспроможність, досягнути зниження витрат.

У діяльності ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» пропонуємо впровадити BAS ERP – рішення задля побудови комплексної інформаційної системи управління діяльністю даного підприємства. BAS (Business Automation Software) ERP відноситься до нових поколінь системи менеджменту підприємства ERP-класу. Дана інформаційна система володіє значними функціональними можливостями, даючи змогу об'єднати основні аспекти управління, обліку, та забезпечуючи створення єдиної інформаційної системи, що вирішує завдання ефективного управління різноманітними сферами роботи досліджуваного підприємства.

Переваги впровадження системи BAS ERP для ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» відображені на рис. 3.5.

Рисунок 3.5 - Переваги впровадження системи BAS ERP для ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА»

Розглянемо основні підсистеми BAS ERP, які очікується впровадити на ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА». Зокрема, до них відноситься моніторинг та

аналізування показників діяльності даного підприємства. З цією метою програмне рішення BAS ERP забезпечує:

- побудову ієрархічної моделі, що включає цілі та цільові показники;
- практичне втілення контролю за день, тиждень і місяць;
- розширений аналіз фінансових результатів, що проводиться за окремими напрямками діяльності;
- формування різних варіантів оціночних показників;
- моніторинг цільових показників;
- різноманіття графічних форм, що використовуються при побудові аналітичних звітів;
- забезпечення доступу з мобільних пристроїв (планшет, смартфон).

Рішення BAS ERP відкриває для керівників досліджуваного підприємства значні можливості управління:

- оперативне оцінювання ключових показників діяльності;
- своєчасне виявлення стану динаміки, відхилень від плану, точки росту;
- можливість розшифрування показників із їх деталізацією по окремих господарських операціях;
- використання єдиного підходу при оцінюванні фінансових результатів, що характерні для фактичної діяльності підприємства, та аналізування ефективності прийнятих у майбутньому рішень з використанням запланованих даних. У сфері управління виробництвом та оптимізації планування програмне рішення BAS ERP забезпечує напрями, наведені на рис. 3.6.

Можливості системи BAS ERP для менеджерів у сфері управління виробничими процесами дають змогу мінімізувати залежність якості планування в організації від точності наявних нормативних даних, забезпечити точність ведення обліку запасів, мінімізувати потреби у переплануванні виробництва, заздалегідь спрогнозувати негативні тенденції розвитку ситуації щодо планових термінів виробництва.

Рисунок 3.6 – Напрями програмного рішення BAS ERP сфері управління виробництвом й оптимізації планування

У сфері управління витратами, здійсненні розрахунку собівартості програмне рішення BAS ERP забезпечить для ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА»:

- організацію контролю за матеріальними потоками, а також споживанням ресурсів;
- облік витрат за видами діяльності даного товариства;
- розрахунок фактичної собівартості продукції та її структури;
- облік залишків незавершеного виробництва тощо.

У сфері управління фінансами BAS ERP забезпечить для ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА»: облік депозитів і кредитів; можливість використання

гнучких інструментів для ведення платіжного календаря; формування аналітичної звітності з руху грошових коштів; можливість аудиту даних; формування документів за типовими операціями; отримання ефективного фінансового аналізу діяльності підприємства; облік фінансових результатів діяльності, економічно доцільне управління розвитком бізнесу; забезпечення оптимізації напрямків діяльності тощо.

Використання BAS ERP відкриває наступні можливості для управління сферою бюджетування:

- здійснення контролю якості інформації, що досягається за допомогою розшифровки вихідних даних розрахунків;
- застосування ефективних інструментів управління процесом бюджетування;
- коригування бюджету;
- порівняння варіантів бюджетів та інше.

У галузі управління взаємовідносинами з клієнтами впровадження програмного рішення BAS ERP відкриває наступні можливості: формування ефективної стратегії відносин із партнерам ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА»; оптимізація бізнес-процесів організації взаємодії з клієнтами; картки лояльності та аналіз лояльності клієнтів; формування досьє партнерів і клієнтів; претензійна робота; забезпечення моніторингу виконання угод; здатність оперативно реагувати на існуючі запити клієнтів та чітко планувати взаємодію із ними; проведення BCG-аналізу; оцінювання результатів маркетингових акцій щодо залучення клієнтів; оцінка ефективності кожного ділового контакту; оптимальна організація роботи з врахуванням різних категорій клієнтів.

Можливості BAS ERP для керівників, фахівців у сфері продажів:

- можливість фіксації історії переговорів з клієнтом стосовно визначення складу й умов продажів продукції;
- планування надходження виручки по окремих днях, контроль дотримання клієнтом встановлених термінів оплати, виокремлення простроченої дебіторської заборгованості;

- забезпечує повну автоматизацію процесу продажів продукції;
- засоби планування, контролю продажів, що сприяє вирішенню завдань управління замовленнями покупців ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА».

Можливості застосування інформаційної системи BAS ERP для керівників та фахівців з управління персоналом передбачають організацію ефективних систем мотивації; забезпечення кадрового обліку, підвищення швидкості розрахунків із персоналом; мінімізація витрат на забезпечення розрахунків, автоматизацію усього комплексу розрахунків; формування документів звітності, що подається у державні наглядові органи тощо.

Прогнозні капітальні витрати ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» на впровадження інформаційної системи управління BAS ERP наведено у табл. 3.3.

Таблиця 3.3 – Прогнозні початкові витрати ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» на впровадження інформаційної системи управління BAS ERP

Назва витрат	Кількість, шт.	Ціна, грн.	Сума, грн.
Інформаційна система BAS ERP	1	300,0	300,0
Персональні комп'ютери	4	60,8	241,6
Монітори	4	15,5	62,0
Клавіатури, мишки	4	2,1	8,4
Комп'ютерні крісла	4	7,8	31,2
Витрати на навчання персоналу	-	53,0	53,0
Інші витрати	-	-	130,0
Всього	-	-	826,2

Отже, прогнозні капітальні витрати ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» на впровадження інформаційної системи управління BAS ERP складатимуть 826,2 тисячі гривень.

Завдяки впровадженню програмного рішення BAS ERP ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» зможе досягнути скорочення витрат часу на виробництво, забезпечити нарощування продуктивності праці та більш ефективне використання різноманітних видів ресурсів виробництва (інформаційних,

матеріальних, фінансових, трудових тощо).

Згідно очікувань, впровадження інформаційної системи управління BAS ERP дасть змогу ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» збільшити продуктивність праці та відповідно обсяги виробництва й реалізації світлотехнічних виробів на 1%. Обчислення обсягів даного приросту у вартісних одиницях було здійснено за допомогою наступної формули:

$$OPi.c. = ЧДб \times Vi.c./100\%, \quad (3.2)$$

де $Vi.c.$ – прогнозний відсоток зростання чистого доходу ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» від впровадження програмного продукту BAS ERP.

З урахуванням того, що цей показник становитиме 1,0%, розрахунки будуть наступними:

$$OPi.c. = 187683 \times 1,0\%/100\% = 1876,8 \text{ тис. грн.}$$

Отже, приріст обсягів чистого доходу ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА», що його планується отримати даною компанією у результаті впровадження інформаційної системи управління BAS ERP, становитиме 1 млн. 876,8 тис. грн.

У результаті впровадження даної системи також очікується економія операційних витрат ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» (ЕВ) у розмірі 1,1%, які знайдемо згідно формули:

$$EB = BOб. \times Bз.в./100\%, \quad (3.3)$$

де $BOб.$ – сума операційних витрат підприємства у базовому періоді;

$Bз.в$ – відсоток зниження операційних витрат.

Враховуючи це, визначимо прогнозовану суму економії операційних витрат підприємства від використання програмного продукту BAS ERP:

$$EB = 159661 \times 1,1\%/100\% = 1756,3 \text{ тис. грн.}$$

Обчислення показників економічної ефективності впровадження програмного продукту BAS ERP ТОВ у діяльності «ОСП Корпорація ВАТРА» відображені у табл. 3.4.

Таблиця 3.4 – Прогнозні показники економічної ефективності використання програмного продукту BAS ERP у діяльності ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА»

Назва показника	Значення показника
1. Приріст обсягів виробництва, %	2,0
2. Зростання суми чистого доходу від реалізації продукції (тис. грн.)	3753,6
3. Прогнозований приріст чистого прибутку видавництва від зростання обсягів виробництва й реалізації його продукції (тис. грн.)	225,2
4. Відсоток економії операційних витрат від впровадження програмного продукту (%)	1,1
5. Сума економії операційних витрат (тис. грн.)	1756,3
6. Загальний економічний результат від проєкту (тис. грн.) (р.3+р.5)	1981,5
7. Початкові витрати проєкту (тис. грн.)	826,2
8. Економічний ефект (тис. грн.) (р.6 - р.7)	1155,3
9. Рентабельність інвестицій (%) (п.8/п.7)	139,8
10. Термін окупності інвестицій (простий), років (п.7/п.8)	0,71

Прогнозні показники економічної ефективності використання програмного продукту BAS ERP у діяльності ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» засвідчили, що приріст чистого прибутку видавництва від зростання обсягів виробництва й реалізації його продукції становитиме 225,2 тис. грн., сума економії операційних витрат – 1 млн. 756,3 тис. грн., економічний ефект буде рівний 1 млн. 155,3 тис. грн., рентабельність інвестицій у програмне забезпечення - 139,8%. Простий термін окупності інвестицій – 0,71 року. Отже, дане програмне рішення доцільно реалізовувати у діяльності ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА».

РОЗДІЛ 4

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ, ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ

4.1 Долікарська допомога при шоку

Шок – це загальний тяжкий розлад життєво важливих функцій організму, спричинений порушенням нервової регуляції життєво важливих процесів; характеризується розладами гемодинаміки, дихання, обміну речовин.

Ознаки шоку у постраждалого: бліда, холодна і волога шкіра; слабкість; неспокій; сухість в роті, відчуття спраги; часте дихання (більш ніж 20 вдихів за хвилину); порушення свідомості; непритомність.

Причинами виникнення шоку можуть бути:

- зовнішня кровотеча;
- внутрішня кровотеча;
- травми різного генезу;
- опіки;
- серцевий напад тощо.

Розглянемо долікарську допомогу при шоку.

Під час шоку усувають дію травмуючих чинників і чинників розвитку шоку, зупиняють кровотечу, перев'язують рани, усувають загрозу асфіксії; вводять 5-подібну трубку (повітропровід); при порушенні зовнішнього дихання в долікарську допомогу входить очищення порожнини рота і носоглотки, усунення западання язика, відновлення прохідності дихальних шляхів; при пневмотораксі накладається пов'язка; проводиться інгаляція киснем, зупинення зовнішньої кровотечі; вводяться серцево-судинні й аналептичні засоби (виконує фельдшер); здійснюється фіксація кінцівок. Ввівши повторно знеболювальні засоби, дають гарячий чай та інші напої.

У разі стихійного лиха, аварій, коли має місце масове надходження потерпілих, їх медично сортують.

В першу чергу виділяють поранених з важким ступенем шоку: 1-га, 2-га група — поранені в стані шоку 1 — 2 год., їм надають протишокову допомогу, тоді оперують; до 3-ї групи належать поранені з ознаками шоку, яких можна прооперувати трохи пізніше. В першу чергу зупиняють кровотечу, компенсують крововтрати, потім нормалізують об'єм циркулюючої крові. Гостра крововтрата (50%) веде до смерті.

Кожна велика втрата крові (зниження тиску до 80 — 70 мм рт. ст.) мусить бути негайно компенсована шляхом переливання крові у вени потерпілого (визначають групу крові, резус-фактор донора і реципієнта) можна робити інфузію плазми крові, поліглюкін тощо.

Розрідження крові при введенні кровозамінників сприяє поліпшенню капілярного кровотоку.

Крововтрата організмом до 700 мл. компенсується самостійно, за рахунок інфузії плазми крові, введення сольових багатокомпонентних розчинів. Рівень гемоглобіну має бути 65%.

При кисневому голодуванні організму проводять оксигенотерапію. При зупиненні дихання — штучне дихання «з рота до рота». При порушенні функцій печінки і нирок вводять 500 мл. глюкози 1 раз на добу з інсуліном (1 ОД. інсуліну на 5 г глюкози).

Температура повітря в протишовій палаті — 20 — 24°C.

Потерпілому дають гарячий чай, каву, нагріте вино, закутують ковдрою.

Послідовність дій при наданні домедичної допомоги постраждалим при підозрі на шок не медичними працівниками:

- 1) переконатися у відсутності небезпеки;
- 2) провести огляд постраждалого, визначити наявність свідомості, дихання;
- 3) викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги;
- 4) якщо у постраждалого відсутнє дихання, розпочати проведення серцево-легеневої реанімації;

5) усунути причину виникнення шокowego стану: зупинити кровотечу, іммобілізувати перелом тощо;

6) надати постраждалому протишокове положення:

а) перевести постраждалого в горизонтальне положення;

б) покласти під ноги постраждалого ящик, валик з одягу тощо таким чином, щоб ступні ніг знаходились на рівні його підборіддя;

в) підкласти під голову постраждалого одяг/подушку;

г) вкрити постраждалого термопокривалом/покривалом;

7) забезпечити постійний нагляд за постраждалим до приїзду бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги;

8) при погіршенні стану постраждалого до приїзду бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги повторно зателефонувати диспетчеру екстреної медичної допомоги.

Травматичний шок — складний патогенний процес, що виникає внаслідок важкої механічної травми, опіку і характеризується порушенням функцій життєво важливих органів та систем організму.

При комбінованих хімічно-радіаційних ушкодженнях, опіках тканин і органів травматичний шок спостерігається у 30% потерпілих.

В генезі травматичного шоку першочергову роль відіграють такі чинники: втрата крові і біль, розлад дихання, порушення процесів метаболізму, інтоксикація організму недоокисненими продуктами обміну речовин внаслідок руйнування тканин.

Чинники, які сприяють розвитку шоку: запізніле і неповноцінне надання долікарської допомоги, вторинна травматизація в процесі транспортування в лікарню, повторна втрата крові, переохолодження або перегрівання, фізично-емоційне перенапруження, стреси, тривале недоїдання та зневоднення організму тощо.

При пораненнях зміни виникають у підкіркових утвореннях великого мозку та в системі периферійного кровообігу (перерозподіл крові, яка забезпечує життєдіяльність органів, передусім серця і мозку). Розвиваються

циркулярна гіпотонія, спазм посткапілярних венул (випотіває плазма в позаклітинний простір), набряк і згущення крові. Знижується венозний тиск, слабнуть нирки, печінка, легені, відбувається тромбоутворення, розвиток незворотних змін в органах.

Травма кишечника призводить до інтоксикації організму, ускладнюється стан пораненого, спостерігається розлад дихання і кровообігу. Порушується функція нервової системи.

Діагностика шоку ґрунтується на визначенні показників, які характеризують загальний стан потерпілого. Найважливіший показник – рівень артеріального тиску. Чим він нижчий, тим глибший розлад функцій організму, його життєдіяльності. Величина крововтрати – найоб'єктивніший показник ступеня важкості шоку.

Перебіг клінічного шоку залежно від локалізації поранення чи опіку має такі особливості: проникаючі поранення черевної порожнини до 80% спричиняють шок; проникаючі поранення грудної клітки зумовлюють гемоторакс, відкритий пневмоторакс. При пораненнях і ушкодженнях тазу — кровотеча до 2,5 л. При ушкодженнях кінцівок — крововтрата до 2 л., біль, інтоксикація.

4.2 Розробка раціональної діяльності та створення сприятливих умов трудового колективу

Важливою передумовою забезпечення ефективної діяльності працівників виступає створення належних умов праці. Поняття «умови праці» охоплює усі аспекти умов трудової діяльності, усе те, з чим працівник стикається у процесі праці. Працівник проводить на роботі значну частину свого життя, а тому має право працювати в умовах, які б давали змогу не тільки плідно працювати, але і зберігати власне здоров'я.

Напрями впливу умов праці на працівника:

- 1) на здоров'я та працездатність людини;

- 2) на ставлення до праці та задоволеність працею;
- 3) на ефективність праці та інші економічні показники;
- 4) на рівень життя і розвиток людини.

На формування умов праці впливають фактори, які поділяються на три групи.

Перша група – соціально-економічні фактори, дія яких обумовлює характер умов праці. Серед них виділяються підгрупи:

- 1) нормативно-правові (закони, норми, стандарти, а також форми адміністративного та громадського контролю за їх виконанням);
- 2) економічні (матеріальне та економічне стимулювання, моральне заохочення, система пільг та компенсацій за несприятливі умови праці);
- 3) соціально-психологічні (ставлення працівників до праці, психологічний клімат);
- 4) суспільно-політичні (форми руху працівників за створення сприятливих умов, винахідництво і раціоналізація).

Друга група – техніко-організаційні фактори, які впливають на формування умов праці на робочих місцях, дільницях, цехах. Серед них виділяються такі підгрупи: предмети праці та їх продукти (сировина, матеріали, готові вироби); технологічні процеси; засоби праці; інформація; організаційні форми виробництва, праці та управління.

Третя група – природні фактори, дія яких не лише обумовлюється особливостями природного середовища, а й висуває додаткові вимоги до устаткування, технології, організації виробництва та праці. Серед них виділяються такі підгрупи: географічні (кліматичні зони); біологічні (особливості рослинного та тваринного світу у сільському господарстві); геологічні (характер добування корисних копалин). Усі ці фактори впливають на формування умов праці одночасно і у нерозривній єдності, обумовлюючи поряд із іншими параметрами виробниче середовище.

Свій вплив на людину система факторів спричиняє опосередковано через сукупність системи елементів, які безпосередньо визначають умови праці на робочих місцях. Виділяються такі елементи умов праці.

Санітарно-гігієнічні, що характеризують виробниче середовище, на яке впливають предмети та засоби праці, а також технологічні процеси (промисловий шум, вібрація, токсичні речовини, промисловий пил, температура повітря та інші). Усі вони кількісно оцінюються за допомогою методів санітарно-гігієнічних досліджень і нормуються шляхом установлення стандартів, санітарних норм і вимог.

Психофізіологічні елементи обумовлені змістом праці та її організацією (фізичне навантаження, інформаційне навантаження, нервово-психологічна напруга, монотонність трудового процесу тощо). Елементи цієї групи, за винятком фізичних зусиль і монотонності, не мають затверджених нормативів.

Естетичні елементи сприяють формуванню позитивних емоцій у працівника (художньо-конструктивне рішення робочого місця, освітлення, функціональна музика тощо). Кількісних оцінок елементи цієї групи не мають. Визначення естетичного рівня умов праці здійснюється за допомогою методів експертного оцінювання.

Соціально-психологічні елементи характеризують взаємовідносини у трудовому колективі, створюючи відповідний психологічний настрій працюючих (соціальний клімат). Вони не мають одиниць виміру, норм і стандартів. Але соціологічні дослідження у вигляді усного опитування, анкетування сприяють їх об'єктивному оцінюванню.

Технічні елементи визначаються рівнем механізації та автоматизації праці.

Забезпечення раціональної діяльності та створення необхідних умов трудової діяльності здійснюється за трьома напрямками:

- формування сприятливих умов праці, збагачення її змісту;
- поліпшення умов праці у зв'язку з наявністю несприятливих факторів

чи зростаючими потребами суспільства, а за неможливості поліпшення умов праці - підтримання їх на досягнутому рівні;

— захист працівників від наявних та можливих небезпек та виробничих небезпек, тобто охорона праці.

Дія небезпечних чинників виробництва локалізується або посилюється залежно від рівня організації виробництва, організованості та дисципліни працівників, їхньої кваліфікації, санітарно-технічного та лікувально-профілактичного забезпечення, а також рівня профілактичної роботи з охорони праці.

ВИСНОВКИ

ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» спеціалізується на виконанні робіт по проектуванні, конструюванні, а також виготовленні освітлювальних приладів, виходячи на ринок з ефективною, енергоекономною, комфортною продукцією. На даний час це найбільший виробник світлотехніки на пострадянському просторі, який здатен повністю забезпечити потреби України у промисловій світлотехніці. Більше 60% своєї продукції товариство поставляє на експорт.

Аналізуючи основні техніко-економічні показники, якими відзначалося функціонування ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» за 2022-2023 рр., можна відмітити дуже значне зростання обсягів отриманого цим світлотехнічним підприємством чистого доходу від реалізації продукції, приріст якого за останній досліджуваний рік становив аж 96 млн. 661 тис. грн., що у 2,06 разів перевищувало значення 2022 року. Це пояснюється відновленням обсягів роботи підприємства після різкого спаду, що виник у зв'язку із початком повномасштабної війни у нашій країні.

Собівартість реалізованої продукції цього товариства відзначалася подібною тенденцією зміни, а саме зростанням у 2023 році на 75246 тис. грн., або на 102,6%. Фінансові результати роботи ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» у досліджуваному періоді нарощувалися, що є позитивним. Чисельність працюючих товариства зросла у 2023 році знизилася на 21 особу, або на 5,6%, що було в основному викликано процесами мобілізації населення до ЗСУ. Виробіток на 1-го працівника ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» у 2023 році зріс аж на 309,4 тис. грн./особу, або на 119,3%, на що вплинуло нарощування обсягів виробництва й збуту, а також скорочення чисельності працівників.

У 2023 році середньорічна вартість основних фондів ТОВ скоротилася на 2254 тис. грн., або на 4,6%, що є негативним. У той же час спостерігалось значне збільшення фондівіддачі (на 2,18, або на 116,6%) та скорочення фондомісткості (на 0,28, або на 52,8%), що говорить про позитивні зміни

ефективності використання основних фондів досліджуваної світлотехнічної компанії.

У 2023 р. порівняно з 2022 р. спостерігалася позитивна динаміка показників рентабельності продукції, оборотних фондів, основних фондів і рентабельності виробництва ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА», на що найбільш відчутно вплинуло зростання прибутку даного товариства.

Рентабельність власного капіталу ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» у 2023 році значно зросла, що свідчить про суттєве підвищення ефективності використання власного капіталу корпорації. Також позитивними змінами відзначався у 2022-2023 рр. показники рентабельності сукупного та власного капіталу, що говорить про покращення ефективності управління капіталом. Отже, загалом у 2023 році можна відмітити підвищення рівня прибутковості роботи ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА», про що засвідчують зміни усіх видів досліджуваних показників рентабельності, що є позитивною тенденцією діяльності даного світлотехнічного підприємства.

Перспективним напрямом досягнення подальшого зростання рентабельності ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА», на нашу думку, є впровадження виробництва освітлювальних приладів для медичних установ. Потрібно враховувати, що функціонування будь-якого медичного закладу повинне бути зорієнтоване на надання допомоги й турботи про хворих, а це також передбачає створення комфортних умов освітлення.

Обсяги прогнозних капіталовкладень ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» на впровадження випуску світильників для медичних установ будуть становити 2689,3 тис. грн. Приріст обсягів реалізованої продукції ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА», що буде отриманий компанією від виробництва світильників для медичних установ, складатиме 5 млн. 630,5 тис. грн.

Додатковий операційний прибуток ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» від виготовлення освітлювальних приладів для медичних установ складатиме 1 млн. 408 тис. грн., а сума додатковивого чистого прибутку становитиме 1 млн. 98,3 тис. грн. Рентабельність продажів при реалізації даної пропозиції

становитиме 19,5%, рентабельність продукції - 33,3%, рентабельність інвестицій - 40,8%, а простий термін окупності інвестицій дорівнюватиме 2,4 року, тобто 2 роки 4,8 місяці, що говорить про доцільність її прийняття.

Сучасні розробки у сфері інформаційних технологій відкривають перед ТОВ «ОСП КОРПОРАЦІЯ ВАТРА» можливості значного підвищення ефективності своєї роботи. З цією метою пропонуємо застосувати у роботі даної компанії клас програмних продуктів під назвою Enterprise Resource Planning (ERP-систем), який є універсальним, охоплює усі бізнес-процеси, включаючи виробництво, персонал, фінанси, клієнтів та ін. Дані програмні продукти здатні інтегрувати як зовнішню, так і внутрішню інформацію. Вони є достатньо гнучкими й здатними швидко адаптуватися до зміни потреб ринку та відповідно раціонально використовувати власні ресурси.

Прогнозні показники економічної ефективності використання програмного продукту BAS ERP у діяльності ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» засвідчили, що приріст чистого прибутку видавництва від зростання обсягів виробництва й реалізації його продукції становитиме 225,2 тис. грн., сума економії операційних витрат – 1 млн. 756,3 тис. грн., економічний ефект буде рівний 1 млн. 155,3 тис. грн., рентабельність інвестицій у програмне забезпечення - 139,8%. Простий термін окупності інвестицій – 0,71 року. Отже, дане програмне рішення доцільно реалізовувати у діяльності ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА».

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Єпіфанова І. Ю., Гуменюк В. С. Прибутковість підприємства: сучасні підходи до визначення сутності. *Економіка та суспільство*. 2016. Вип. 3. С. 189-192. URL: <http://economyandsociety.in.ua>
2. Антонюк Р.Р. Прибутковість сільськогосподарських підприємств: природа категорії. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства*. 2012. № 126. С. 50-55.
3. Довбня С.Б., Пендик О.Г. Методичні особливості показників рентабельності та розробка їх класифікації. *Молодий вчений*. 2014. № 5. С. 94-97.
4. Бержанір І.А., Улянич Ю.В., Гвоздей Н.І. Рентабельність як основний показник оцінки діяльності підприємства. *Вісник ХНДАУ*. 2015. № 1. С. 261-265.
5. Кучер Л.Ю. Науково-теоретичні підходи до інтерпретації дефініції «прибутковість». URL: http://khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_99/06.pdf.
6. Гайбура Ю.А., Загнітко Л.А. Прибутковість підприємства: поняття, фактори, резерви. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія : Економіка і менеджмент. 2017. Вип. 24(2). С. 99-104. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2017_24%282%29__23
7. Усатюк В.В., Мартиненко В.П. Напрями підвищення прибутковості підприємства. *Актуальні проблеми економіки та управління : збірник наукових праць молодих вчених*. 2015. Вип. 9. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/14340>
8. Івашина О.Ф., Оксентюк Н.В. Шляхи збільшення прибутку підприємств України в сучасних умовах. *Молодий вчений: Економіка і економічні науки*. 2014. Випуск № 5 (08). URL : <http://cyberieninka.ru/article/n/shlyahi-zbilshennya-pributku-pidpriemstv-ukrayini-v-suchasnih-umova> h

9. Вахович І.М., Волинчук І.М. До питання управління фінансово-економічними результатами підприємства. *Економічний форум*. 2015. № 3. С.275-279.

10. Гайбура Ю.А. Управління прибутковістю підприємства та шляхи її підвищення. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія «Економічні науки». Випуск 14. Частина 2. 2015. С. 127-130.

11. Оксенюк Т.М. Фактори підвищення прибутковості підприємства: еволюційний аспект. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Випуск 13. Частина 3. 2015. С. 115-118.

12. Інтернет-сторінка Корпорація ВАТРА. URL: <http://vatra.ua>

13. Освітлення медичних установ. URL: <https://5watt.ua/uk/blog/statti/osvitlennya-medichnikh-ustanov?srsltid=AfmBOoryuBmsBpeTKUBCWKRjgljG1BgAeEbx73EzR8ygeEQH Kondxp5m>

14. Інформаційні системи і технології. Частина 2: навчальний посібник / Азарова А. О., Юрчук Н. П., Нікіфорова Л. О., Шиян А. А. Вінниця : ВНТУ. 2024. 160 с.

15. Єпіфанова І. Ю., Гуменюк В. С. Методика оцінювання прибутковості підприємства. *Економіка та суспільство*. 2017. №12. С. 251-254. URL: <http://economyandsociety.in.ua>.

16. Машлій Г.Б., Барчук С.І., Гарматюк О.О., Серединський В. Р. Оцінка прибутковості та прийняття оптимізаційних рішень на підприємстві / Світ наукових досліджень. Випуск 35: матеріали Міжнародної мультидисциплінарної наукової інтернет-конференції (м. Тернопіль, Україна, м. Ополе, Польща, 20-21 листопада 2024 р.) / за ред. : О. Патряк та ін. ГО “Наукова спільнота”, WSZIA w Opolu. Тернопіль: ФОП Шпак В.Б. 2024. С. 41-43.

17. Кирич Н.Б., Мосій О.Б., Машлій Г.Б., Горбатюк В.В. Зміни управлінських процесів в організаціях, викликані війною в Україні. *Економічний простір*. Збірник наукових праць. 2024. № 190. С.311-315. URL: <http://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1505>

18. Комплексна автоматизація BAS ERP. URL: <https://www.conto.com.ua/products/bas-erp/>
19. Галушак О., Галушак М., Машлій Г. Цифровізація в Україні: еволюційні перетворення. *Галицький економічний вісник*. 2023. Том 81. № 2. С. 155-163. URL: <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/41209>.
20. BAS ERP. URL: <https://www.bas-soft.eu/soft/bas-corp/bas-erp/>
21. Шведа Н., Гарматюк О., Кужда Т., Машлій Г., Юрик. Н. Цифрова трансформація як імператив інноваційного розвитку бізнес-процесів в умовах воєнного стану (досвід України). *Економіка розвитку*. Вип.23(2). С. 69-79 URL.: <https://doi.org/10.57111/econ/2.2024.69>
22. Джеджула В. В., Єпіфанова І. Ю., Гуменюк В. С. Прибутковість підприємств машинобудівної промисловості України як показник ефективності їх функціонування. *Modern Economics*. 2021. № 25(2021). С. 58-63.
23. Гарматюк О. О., Кріль Ю. А. Вплив новітніх технологій на економіку / Збірник тез доповідей IX Міжнародної науково-технічної конференції молодих учених та студентів „Актуальні задачі сучасних технологій“, 25-26 листопада 2020 року. Т. : ТНТУ, 2020. Том 2. С. 170–171. (Економічні та соціальні аспекти нових технологій).
24. Мелень О.В., Холондач Ю.Ю. Актуальні питання прибутковості підприємства та шляхи її збільшення. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. Тематичний випуск «Технічний прогрес і ефективність виробництва». 2015. № 25(1134). С. 123–126.
25. Гарматюк О. О., Ріпка О. М., Ферльовський В. В. Можливості забезпечення використання виробничого потенціалу сучасними підприємствами в Україні // Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції пам'яті почесного професора ТНТУ імені Івана Пулюя, академіка НАН України М.Г.Чумаченка: „Інновації: соціально-економічні та безпекові стратегії розвитку“, 23 березня 2018 року. Т. : ТНТУ, 2018. С. 25–26.
26. Машлій Г.Б. Фінансові результати діяльності підприємств в Україні: сучасний стан, управління формуванням / Матеріали XI Міжнародної науково-

практичної конференції “MODERN RESEARCH IN WORLD SCIENCE”, 29-31.01.2023 Львів, Україна. С. 1309-1313.

27. Романова Т.В., Даровський Є.О. Чинники, що впливають на збільшення прибутку підприємств України в сучасних умовах. *Ефективна економіка*. 2015. № 4. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3976>.